

50. ԸՍԵՆՑ ԷՆ ԶԻ ՄՆԱ

Կրնի, չիւնի մի մարդ: Էս մարդը ավալախորը մի մինուճար տղա՝
ա ունենում՝ ըսենց տասներհինգ-տասներկեց տարեկան: Ե՛նչ անեմ,
ի՞նչ չանեմ,— միտք ա անում հերը,— տղիս ի՞նչ բանի, ի՞նչ փե-
շակի տամ, որ լավ ըլնի: Տանեմ թագավորի կուշտը՝ նոքար,— ա-
սում ա,— սրանից էլ լավ բան չիլնի: Էթում ա թագավորի նաղ-
րին ա աղաչանք անում, վեզրին ա աղաչանք անում, սրա՛ ռտն ընկ-
նում, նրա՛ ռտն ընկնում, սրա՛ն ասում, նրա՛ն ասում, մախլաս՝
էնքամ անում ա, որ թագավորը բերում ա, դրա տղին վեր ունում՝
իրան նոքար:

Էս տղեն ա՛ թագավորի աղաքին դուլլուղ ա անում մի տարի,
էրկու տարի, իրեք տարի: Թագավորին շատ դիր ա զալի: Թագա-
վորը սրան էնքա՛մ էր սիրում, էնքա՛մ ուզում, որ էս աչքից էն աչ-
քը չէր փոխում:

Օրեն մի օրը, էս տղի հերն ասում ա՝ ճէթամ տենամ՝ տղե՛ս
ի՞նչ ա անում, ի՞նչ չի անում, սաղ-սալա՛մաթ առ:

Վեր ա կենում գալի թագավորի ամարաթը: Տղին տենալու բաշ-
տան, վազում ա փաթթվում ճտովը, պաշում, պաշպշորում, ուրա-
խանում, աշխարով մին ըլնում:

— Հը՛, ո՛րդի,— հարցնում ա հերը,— ո՞նց ես, լա՛վ ես. հա-
լիցդ հո գանգատավոր չե՛ս:

— Չէ՛, ա՛յ հեր,— ասում ա,— գանգատավոր չեմ, համա ինչ անես՝ ըսե՛նց էլ չի մնա:

Հեր ու տղա ասում են, խոսում, էրկեն ու բարակ զրից անում, մասլահաթ անում, եննա հերը թողում ա գալի իրա տունը:

Ըսենց մի քանի վախտ անց ա կենում, էդ տղեն թագավորի աղաքին ընե՛նց լավ ղուլլուղ ա անում, ընե՛նց լավ ղուլլուղ ա անում, որ թագավորը բերում ա դրան նազրություն ա տալի, մի քանի տարուց եղը՝ վեղրություն. մախլաս՝ ըսենց քանի էթում, դհա՛ ա թագավորի աչքը մենում: Գալիս ա մի վախտ, էս տղեն էնքամ մենծանում ա, որ դառնում ա թագավորի քոմմըքից մոտիկ մարդը, որ առանց նրան հարցնելու, առանց նրա հեննա մասլահաթ տենալու՝ բան չէր բռնում: Թագավորը մի բան էր ուզում անի, աղաք պտի նրան հարցնե՛ր՝ եննա անե՛ր:

Օրեն մի օրը, էս տղի հերը էլի ասում ա՝ էթամ տենամ՝ տղես ո՞նց ա, ո՞նց չի, ի՞նչ ա անում, ի՞նչ չի անում:

Վեր ա կենում գալի թագավորի ամարաթը: Տղեն հորը տենալու բաշտան գալիս ա ձեռը պաշում, հերն էլ տղի թշերը պաշում, աչքերը պաշում, նստում են իրար հեննա էրկեն ու բարակ զրից անում: Հերը ուրախանում, աշխարով մին ա ըլնում, որ իմանում ա տղեն էնքամ աղաքացի ա, դառն թագավորի քոմմըքից մոտիկ մարդը:

— Հը՛, ո՛րդի,— էլի հարցնում ա հերը,— ո՞նց ես, լա՛վ ես. հմի էլ հո գանգատավոր չե՛ս:

— Չէ՛, ա՛յ հեր,— ասում ա,— հմի աղաքւանից դհա լավ եմ, համա ի՛նչ անես՝ ըսե՛նց էլ չի մնա:

Հերը էլի թողում ա գալի տուն: Անց ա կենում մի քանի տարի, էս թագավորը տեղով-բարձով հիվանդանում ա, մեռնում: Խեղճը իրանից եղը տղա էլա չի թողում, որ բերեին, նրա տեղը նստացնեին թագավոր: Միտք են անում, միտք են անում, թե ո՞ւմ ջոկէն թագավոր, ո՞ւմ չըոկեն, որ լավ ըլնի. վերջը որ շատ խելք-խելքի են տալի, միտք անում՝ գալիս են կաննում էդ վեղրի վրեն: — Նրանից էլ լավ մարդ չենք գտնի,— ասում են,— հազիր թագավորն էլ նրան էնքամ սիրում էր, էկե՛ք դրա՛ն ջոկենք: Բերում են դրան շինում իրանց թագավոր:

Էս մեր թագավորը շատ լավ յուլա ա տանում իրա խալխին, լավ արդար դատաստան անում, իրա երկրին լավ մուղաթ կենում,

ընենց որ դրան էնքա՛մ են սիրում, էնքա՛մ են սիրում, որ քոմմա դրա անմով ին երգում ուտում՝ ընենց մի լավ թագավորութուն ա անում:

Արա հերը, որ իմացավ տղի թագավոր ըլնիլը, ուրախացավ աշխարհով մին էլավ, վե կացավ էկավ տղին տենալու:

— Հը՛, ո՛րդի,— հարցրեց,— հմի հո լա՛վ ես. փա՛ռք աստու թագավոր էլ էլար, էլ ի՛նչ դարդ ունես:

— Հա՛, ա՛յ հեր,— ասեց թագավորը,— փա՛ռք իրա ողորմութունին, լավ եմ, համա ինչ անես՝ ըսե՛նց էլ չի մնա:

էս հետ հերը մնաց միտք անելոն, թե խի՞ տղեն ըս էլ իրեք դոնում ասեց. «Ըսե՛նց էլ չի մնա». քանի էկավ հարցրեց. «Ո՛նց ես, լա՛վ ես», նա ասեց. «Լավ եմ, համա ինչ անես՝ ըսե՛նց էլ չի մնա»: Տղին սրա հմար բան չասեց, վե կացավ էկավ իրա տունը:

Ըսենց անց ա կենում մի տարի, էրկու տարի, իրեք տարի, հինգ տարի, մախլասի՛ տասը տարի, էս թագավորն էլ ա բիրդան հիվանդանում, մեռնում: Մեռնելիս էլ կտակ ա անում, որ իրան կտանեն կթաղեն, վրեն քար քցեն՝ քարի վրեն գրեն. «Ըսենց էլ չի մնա»: Մեռնում ա, տանում են լավ-լաղաթին թաղում, ոնց հր ասել էր. վրեն քար են քցում, քարի վրեն գրում. «Ըսենց էլ չի մնա»:

Խեղճ հերը տղի մեռնիլը որ իմանում ա, վեր ա կենում դալի: Դալիս ա տենում՝ տարել են թաղե:

— Ո՛րդի եք թաղե,— հարցնում ա հերը:

— Հրենիկ ֆլա՛ն տեղը,— ասում են:

Տանում են նրան շանց տալի: Հերը տղի գերեզմանի վրեն շատ ա լաց ըլնում, մըղկտում, արեն-արտասուներ թափում. մի ղաֆիլ աչքն ընկնում ա գերեզմանի քարին, տենում ա վրեն գրած ա. «Ըսենց էլ չի մնա»:

— էս գիրն ո՛վ ա գրե,— հարցնում ա:

Նո՛ր ըստե ասում են.— Բա շե՛ս ասի, տղեդ մեռնելիս կտակ ա արե, որ էդ խոսքը գերեզմանի քարի վրեն գրենք, մընք էլ գրել ենք:

— Ա՛ղպեր,— ասում ա հերը ինքն իրան,— էս ի՛նչ բաս ա՛: Քանի տղես սաղ ու կենդանի էր, ինչ հարցնում ի, ասում էր. «Ըսենց էլ չի մնա»: Հմի մեռնելիս վասիաթ ա արե, որ էդ խոսքը իրա գերեզմանի քարի վրեն գրեն:— Միտք ա անում, միտք ա անում՝ խելքը

արանից բան շի կտրում¹, թողում ա, դառը-տխուր էլ եդ գալի իրա
տունը:

Մի քանի տարի անց ա կենում, էս մարդը միտք ա անում,
ասում ա՝ չէթամ տղիս գերեզմանը տենամ, գամո: Գալիս ա ի՞նչ ա
տենում՝ ո՛նչ գերեզման կա, ո՛նչ դադ. սաղ ֆողի հեննա հավասար-
վել ա: Սրան, նրան հարց ու փորձ ա անում, իմանում ա, որ եքա
անլավ ա էկե, գերեզմանը քանդե, տարե:

Նո՛ր ըստե գլխի ա ընկնում, հասկանում տղի ասածը թե.
«Ըսեցեք էլ շի մնա», սաքի թե աշխարհս ո՛ր կա՝ փորձանքի տեղ ա,
ի՛նչ ասես՝ կըլնի, մի բան էլա իրա տեղը շի մնա, ըսօր ըսե՛նց ա,
էգուց ով գիտա, ի՛նչ կըլնի:

¹ Տպագիր տեքստում՝ դուս գալի. ուղղումը բանահավաքինն է (Մ. Կ.):

